

**OIKEUSKANSLERINVIRASTON
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2023 – 2026
SEKÄ TULOSSUUNNITELMA VUODELLE 2022**

OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2023-2026 JA TULOSSUUNNITELMA 2022

1. Johdanto

Oikeuskanslerinviraston toiminta- ja taloussuunnitelmaa sekä tuloussuunnitelmaa kehitettiin vuonna 2020 niin, että niissä pyritään aiempaa selkeämmin ja tiiviimmin asettamaan viraston toiminnan painopisteet ja tulostavoitteet. Muutoksilla pyrittiin tehostamaan suunnitelman vaikuttavuutta viraston toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen. Nyt käsillä oleva suunnitteluasiakirja on laadittu uudistetun rakenteen mukaisesti.

Toimintaympäristön jatkuva muutos ja vireillä olevaan ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksen ([HE 179/2021 vp](#)) toimeenpanoon valmistautuminen edellyttävät ennakoivaa toiminnan suunnittelua virastossa. Tarkoituksena seuraavalla suunnittelukaudella on edelleen jatkaa toiminnan kehittämistä ja strategiatyötä siten, että laillisuusvalvonnan uudet painopistealueet toteutuvat viraston toiminnassa ja että laillisuusvalvonta kohdentuu tehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla. Tavoitteena on kehittää tulostavoitteiden laadullista mittaamista jo vakiintuneesti käytössä olevien määrällisten tulostavoitteiden ohella. Määrällisiä tulostavoitteita oikeuskanslerinvirastossa seurataan ja arvioidaan järjestelmällisesti toimintavuoden aikana ja sen päättyessä.

Toiminta- ja taloussuunnitelma ja tuloussuunnitelma käsitellään vuosittain oikeuskanslerinvirastossa koko viraston henkilöstön osallistavassa menettelyssä, jossa toiminnan keskeiset tavoitteet ja painopisteet valmistellaan johdon ja henkilöstön yhteistyönä. Suunnitelmat käsitellään myös viraston henkilöstökokouksessa ja johtoryhmässä.

2. Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston perustehtävä (missio), visio ja strategia

Oikeuskanslerinvirasto tukee oikeuskansleria ja apulaisoikeuskansleria seuraavissa tehtävissä:

- 1) valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen lainmukaisuuden valvonnassa,
- 2) tuomioistuinten, muiden viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnassa ja
- 3) asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonnassa.

Oikeuskanslerinviraston toiminnassa on kyse viime kädessä ihmisistä ja heidän oikeuksiensa toteuttamisesta. Tämä edellyttää myös viraston henkilöstön hyvinvoinnista ja kyvykkyydestä huolehtimista viraston tärkeimpänä voimavarana.

Missio

Oikeuskanslerin perustehtävänä on turvata valtiojärjestyksen ja valtiosäännön peruseriaatteiden, erityisesti kansanvaltaisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Visio

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonta on vaikuttavaa, asiantuntevaa, riippumatonta ja joutuisaa toimintaa. Se tukee kestävästä yhteiskunnan ja oikeusvaltion kehittämistä sekä tunnistaa laillisuusvalvonassa ihmisten arjen ongelmat.

Strategia

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa yhdistetään tehokkaasti, monipuolisesti ja vaikuttavasti valtioneuvosto- ja asianajajavalvontaa ja siihen kuuluvaa ennakkollista säädösvalvontaa, oikeusvalvontaa ja asianajajavalvontaa. Tarkoituksena on, että valtioneuvoston päätöksenteon valvonta, lainvalmistelun valvonta, asianajajien toiminnan valvonta, kanteluiden käsittely, valvontakäynnit (tarkastukset), omien aloitteiden käsittely sekä muut valvonnan työtavat muodostavat johdonmukaisen ja yhteen sovitettun kokonaisuuden.

Oikeuskanslerinviraston toiminta kokonaisuudessaan perustuu osallistavaan ja innostavaan johtamiseen sekä yhteiseen osaamisen kehittämiseen.

3. Toimintaympäristön muutokset

Eduskunnassa käsiteltävänä oleva ylimpien laillisuusvalvojen tehtävienjakouudistus antaa toteutuessaan nykyistä paremmat edellytykset valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen välisen työnjaon tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen sekä laillisuusvalvonnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantamiseen. Uudistuksessa oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan uusia painopistealueita ovat ympäristöperusoikeus ja sen osana kestävä kehitys, hallinnon digitaaliset järjestelmät, korruption vastainen toiminta sekä julkiset hankinnat, kilpailu ja valtioneuvoston tukiasiat. Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen keskeisenä kansainvälisenä ja kansallisena sääntelynä samoin kuin julkishallinnon voimakkaasti etenevä digitalisoituminen ja kestävä hallinnon kehittäminen yleisemminkin muodostuvat siten oikeuskanslerin valvontaympäristössä aikaisempaa merkittävämmäksi alueeksi.

Perustuslaissa oikeuskanslerille osoitettu valtioneuvoston ja tasavallan presidentin laillisuusvalvonta kootaan tehtävienjakouudistuksessa kokonaisuudessaan oikeuskanslerille. Vastaavasti oikeusasiamiehelle siirtyy useita yksilön oikeuksien toteutumista koskevia kanteluasiaryhmiä. Oikeuskansleri käsittelee edelleen näitä asioita koskevia kanteluja silloin, kun niihin liittyy laillisuusvalvonnan rakenteellinen näkökulma. Se kuuluu olennaisesti myös uusiin oikeuskanslerin erityistehtäviin. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on siten vastaisuudessa olennaista pyrkiä tunnistamaan erilaisten rakenteellisten tekijöiden – kuten ajantasainen ja johdonmukainen lainsäädäntö, toiminnan ohjaus ja valvonta, resurssit ja toiminnan menettelyt, johtaminen ja toimintakulttuuri – vaikutukset ja niissä olevat ongelmat.

Oikeusministeriössä vireillä olevassa EU:n direktiiviin perustuvassa ilmoittajansuojeluhankkeessa valmistellaan oikeuskanslerille uutta tehtävää ulkoisena, keskitettynä ilmoituskanavana väärinkäytösilmoituksissa. Direktiivin täytäntöönpanon yksityiskohdat kansallisessa lainsäädännössä ja täytäntöönpanon aikataulu ovat vielä auki, mutta oletettavaa on, että uuden tehtävän vastaanottamiseen on valmistauduttava vuoden 2022 aikana. Uuteen tehtävään liittyy myös oikeuskanslerinviraston lisäresursointia.

Covid-19 -epidemian hallinta edellyttää edelleen julkiselta vallalta aktiivisia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat myös laillisuusvalvonnan tehtäväkenttään niin hallitusvallan kuin muun viranomaistoiminnan valvonnassa.

Euroopan unionissa ja erityisesti joissakin sen jäsenvaltioissa on oikeusvaltioon kohdistunut uudenlaisia uhkia. Tämä on heijastunut myös Suomessa käytyyn keskusteluun, jossa on painotettu tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistamista vastaavien ilmiöiden varalta. Tämä keskustelu sivuaa myös laillisuusvalvontaa, jonka tehtävänä on tukea viranomaistoiminnan lainmukaisuutta, tuomioistuinten riippumattomuutta ja tuomioistuinlaitoksen asemaa oikeusvaltion ylläpitäjänä ja takaajana.

Rakenteellisen laillisuusvalvonnan näkökulmasta keskeisenä uutena piirteenä toimintaympäristössä näyttäytyy alueellisen itsehallinnon, hyvinvointialueiden organisaation ja toiminnan rakentaminen, joka heijastuu vahvasti myös kuntien asemaan ja tehtäviin. Suunnittelukaudella hyvinvointialueiden hallinnon järjestäminen sekä sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle voivat olla esillä oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa rakenteellisesta näkökulmasta, vaikkakin tehtävienjakouudistuksessa yksilön oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollossa koskevat asiat siirtyvät eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Laillisuusvalvontaan kohdistuu yleisemminkin muuttuneita ja kohonneita yhteiskunnallisia odotuksia. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kannanotoissaan linjannut tarvetta jatkaa oikeuskanslerin säädösvalvonnan vahvistamista ja kehittämistä. Myös oikeusvalvonnan oma-aloitteinen toiminta on saanut huomiota. Oikeuskanslerin uudet erikoistumis- ja painopistetehtävät kohdentuvat vahvasti tulevaisuuteen ja asettavat uusia vaatimuksia laillisuusvalvonnalle. Niissä heijastuvat myös yhteiskunnalliset odotukset oikeuskanslerin toiminnalle sekä kysymys tulevien sukupolvien oikeuksien turvaamisesta. Vuoden 2020 ja 2021 poikkeusolot, Covid-19 -epidemian jatkuminen ja sen jälkihoidot toimitukset vaikuttavat edelleenkin laillisuusvalvonnan suuntaamiseen. Laillisuusvalvonnan toimet ovat myös olleet aikaisempaa tiiviimmän julkisen seurannan ja kriittisenkin arvioinnin kohteena.

Poikkeukselliset olosuhteet ovat edelleen lisänneet merkittävästi kantelumääriä ja muutakin työmäärää. Käsiteltävät asiat ovat monessakin mielessä vaikeutuneet ja tehneet laillisuusvalvonnasta vaativampaa. Sääntelyn nopearytmyisyys ja sirpaleisuus sekä lainvalmistelun puutteet ovat aikaisempaa näkyvämpiä piirteitä laillisuusvalvonnan toimintaympäristössä. Lisäksi asianajajien valvontaan liittyvien asioiden määrä on viime vuosina kasvanut.

4. Toimintasuunnitelma vuosille 2023-2026

Seuraavassa on hahmoteltu monivuotisen suunnittelun tapaan linjaukset viraston toiminnan vaiheistetusta kehittämisestä. Kyse on monelta osin pitkän aikavälin kehittämistyöstä, jota toteutetaan vähitellen voimavarojen niin salliessa. Laillisuusvalvonnan ja muun toiminnan kehittämisen painopisteet suunnittelukaudella ovat:

- Ylimpien laillisuusvalvojen tehtävienjakouudistukseen valmistautuminen ja sen onnistunut toimeenpano
 - Viraston toimintatapoja, resursseja ja organisaatiota kehitetään vastaamaan uudistuksen toimeenpanon vaatimuksia. Ratkaisijoiden työnjakoa tarkistetaan uusien erityistehtävien kanssa yhteensopivaksi. Asioiden siirtoon eduskunnan oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin välille muodostetaan toimivat käytännön menettelytavat yhteistyössä oikeusasiamiehen kanssa. Asioiden siirron toimeenpano toteutetaan vaiheittain laillisuusvalvojen yhdessä sopimalla siirtymävaiheella. Samoin tehostetaan tietojenvaihtoa oikeusasiamiehen kanssa tehtävienjakoon liittyvissä kysymyksissä ja laillisuusvalvonnassa yleisemminkin. Tehtävienjakouudistuksen toimeenpanon seuranta järjestetään yhteistyössä oikeusasiamiehen kanssa. Toteutetaan vielä tarpeelliset henkilöstörekrytoinnit viraston määrärahojen mukaisesti.
 - Ylimpien laillisuusvalvojen kehittyvä tehtävienjako, rakenteellisen valvontanäkökulman korostuminen ja lisääntyvä tehtävien priorisointitarve lisäävät etenkin viraston oikeusvalvontaosaston johtamisen edellyttämää työmäärää. Lisäksi osaston osastopäällikön tehtävä apulaisoikeuskanslerin sijaisena supistaa käytännössä hyvin merkittävästi hänen kerrottuihin tehtäviin käytettävissä olevaa aikaa. Mainitut tekijät samoin kuin osaston lisääntyvä henkilöstömäärä edellyttävät osaston johtamisen toimintaedellytysten varmistamista. Kerrotun vuoksi selvitetään muun ohella mahdollisuuksia vahvistaa osaston esittelijäneuvosten roolia sen toiminnan ohjaamisessa osastopäällikön tukena.
 - Viraston ja laillisuusvalvonnan johtamista kehitetään tiiviissä vuorovaikutuksessa johdon ja henkilöstön yhteistyönä. Johtamisessa ja viraston toiminnassa otetaan aikaisempaa laajemmin käyttöön uudenlaisina työtapoina tiimi- ja työparityöskentely rakenteellisen valvontanäkökulman ja uusien erityistehtävien vaatimalla tavalla. Työnjohdossa ja asioiden vastuuttamisessa otetaan huomioon uudenlaisten työtapojen mahdollisuudet ja niiden tehokas käyttö.
 - Uusien erityistehtävien haltuunottoon valmistaudutaan viraston osaamista vahvistamalla. Uusissa erityistehtävissä painottuva rakenteellisen laillisuusvalvonnan näkökulma on jo nykyisinkin osa viraston toimintaa, jonka perustalle osaamista on edelleenkin hyvä rakentaa. Työssä oppiminen sekä viraston osastorajat ylittävä ja osastojen sisäinen tiimi- ja työparityöskentely ovat viraston henkilöstöstrategian sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaan keskeisiä toimintatapoja osaamisen kehittämisessä ja laaja-alaisen tehtävien hoitamisessa. Viraston sisäistä yhteistyötä laillisuusvalvonta-asioiden valmistelussa tiivistetään. Työnjohdolliset toimet ovat osaamisen kehittämisessä keskeisiä. Yhteistyötä myös eri sidosryhmien kanssa kehitetään osaamisen vahvistamiseksi. Viraston koulutustyöryhmän työ ja mahdollisuudet osallistua viraston ulkopuoliseen koulutukseen tukevat osaamisen kehittämistä.

- Tehtävienjakouudistukseen valmistaudutaan myös kehittämällä viraston viestintää. Uudesta tehtävienjaosta laillisuusvalvojien välillä viestitään tehokkaasti, ja asiakkaita opastetaan asioinnissa. Viestinnässä käytetään monipuolisia kanavia. Selvitetään mahdollisuudet viestintäyhteistyöstä oikeusasiamiehen kanssa. Viraston verkkosivuuudistuksella tuetaan tehtävienjakouudistuksen toimeenpanoa. Oikeuskanslerin vuosikertomuksen rakennetta ja sisältöä uudistetaan uusien erityistehtävien painotuksilla ja havainnollisilla esitystavoilla.
- Tehtävienjakouudistukseen valmistautumisessa ja sen toimeenpanossa otetaan huomioon eduskunnan mahdolliset, uudistuksen käsittelyssä muodostetut kannanotot ja toiveet laillisuusvalvojien toiminnalle.
- Ilmoittajansuojeluhankkeen toteutuessa oikeuskanslerin erityistehtävä keskitettynä ilmoituskanavana väärinkäytöksille sopeutetaan viraston organisaatioon ja toimintatapoihin sekä suunnitellaan tarpeelliset, viraston henkilöstökokonaisuutta tukevat lisärekrytoinnit.
- Vahvistetaan edelleen rakenteellista näkökulmaa laillisuusvalvonnassa ja pyritään tunnistamaan se yhä useammin kanteluasioissa. Kehitetään tässä myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Rakenteellisen näkökulman hahmottamista työstetään ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa, viraston yhteisissä työpajoissa, johdon keskusteluissa, viraston työnjohdossa ja lähiesimiestoiminnassa.
- Hallitusvallan käytössä ja oikeusvalvonnan alueella valvotaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen yleisiä edellytyksiä ja turvataan oikeusvaltioperiaatteen noudattamista sekä julkisten hallintotehtävien hoitamiselle asetettujen vaatimusten noudattamista. Tasavallan presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille annettava oikeudellinen neuvonta kohdistuu presidentin esittelyssä ja valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltäviin asioihin. Oikeuskanslerin kannanotot ovat ennakkotietoja siitä, mihin laillisuusvalvonnassa tullaan päätöksentekovaiheessa kiinnittämään huomiota. Uudet erityistehtävät muodostavat laillisuusvalvonnan painopistealueet, joissa toimintaa syvennetään ja laajennetaan nykyisestä erityisesti rakenteellisessa laillisuusvalvonnassa. Keskeisinä välineinä tässä ovat säädösvalvonta, omat aloitteet ja laillisuusvalvontakäynnit. Toimintaa uusien erityistehtävien alueella voidaan suunnitella tarkemmin, kun lakiuudistuksen sisältö on varmistunut. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on edelleen keskeistä kaikkien perusoikeuksien tasapainoinen toteutuminen.
- Oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa kehitetään ja kohdennetaan vaikuttavasti ja riskiperusteisesti. Viraston asianhallintaan, tutkittavaksi otettavien asioiden seulontaan ja asioiden läpivirtaukseen kehitetään joustavia ja laillisuusvalvonnan vaikuttavuutta turvaavia menettelytapoja. Laillisuusvalvonnan kokonaisuutta erilaisine toimintamuotoineen hyödynnetään säädösvalvonnassa ja viranomaistoiminnan laillisuusvalvonnassa monipuolisesti ja tehokkaasti huolehtimalla kuitenkin töiden riittävästä ennakoitavuudesta. Valtioneuvostovalvonnan ja yleisen viranomaisvalvonnan yhteensovittamista tuetaan työnjohtoa kehittämällä.
- Työn määrää ja kuormittavuutta hallitaan aktiivisin toimin asioiden vahvemalla priorisoinnilla ja valikoinnilla. Laillisuusvalvonnan kohdentaminen vaikuttavasti ja riskiperusteisesti on osa työ määrän hallintaa. Koko virasto sitoutuu työn priorisointiin ja työ määrän hallintaan.

Laillisuusvalvonnan tehokkaaksi ja vaikuttavaksi kohdentamiseksi kantelujen käsittelyyn luodaan toimivat ja joustavat menettelyt, jotka ohjaavat eri tyyppiset kantelut niiden vaatimaan käsittelyyn. Yksinkertaisemmat kanteluasiat ratkaistaan nopeutetussa menettelyssä. Tehtävienjakouudistusta toimeenpantaessa kantelujen siirto eduskunnan oikeusasiamiehen käsittelyyn toteutetaan täysimääräisesti. Kantelujen käsittelyssä yhteisesti noudatettava uudet menettelyt valmistellaan viraston työpajassa. Ennakollista säädösvalvontaa kohdennetaan vaikuttavasti ja riskiperusteisesti ja huolehditaan voimavarojen riittävydestä.

- Valtioneuvostovalvonta kohdennetaan:
 - Valtioneuvoston päätöksenteon ennakollisessa valvonnassa valtioneuvoston yleisistunnossa päätettäviin asioihin
 - Euroopan unionissa päätettävissä asioissa eduskunnan osallistumisen turvaamiseen
 - Säädösvalmistelun valvonnassa säädösehdotusten arviointiin lausuntokierroksilla ja valmistelun loppuvaiheessa
 - Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiasiamiesten valvonnassa asiakkaiden oikeusturvaan ja asianmukaiseen menettelyyn sen valvonnassa.
- Arvioidaan mahdollisuutta kehittää mittareita ja kriteerejä laillisuusvalvonnan laadullisen arvioinnin tueksi, mukaan lukien rakenteellisen näkökulman toetutuminen. Kehitetään mahdollisuuksien mukaan myös työmäärän tilastointia siten, että työtilastot heijastavat nykyistä paremmin käsiteltävien asioiden laatua ja laajuutta sekä jakautumista esittelijöiden kesken.
- Viraston kansainvälistä toimintaa kehitetään pitemmällä aikavälillä laaja-alaisesti ja voimavarojen sallimalla tavalla. Yhteistyötä Eurooppalaisen oikeusasiamiesverkoston (ENO) ja Euroopan oikeusasiamiehen kanssa tiivistetään. Vahvistetaan yhteistyötä lainsäädännön laatua ja perustuslainmukaisuutta valvovien kansainvälisten ja muiden maiden riippumattomien toimijoiden samoin kuin oikeuslaitoksen ja oikeudenhoidon valvonnan toimijoiden kanssa. Verkostoidutaan ja muodostetaan uusia yhteyksiä tulevien sukupolvien oikeuksia valvoviin toimijoihin. Myös hallinnon automaation valvonnassa etsitään kansainvälisiä yhteistyökumppaneita ja muodostetaan aktiivinen rooli kansainvälisissä verkostoissa.
- Kehitetään virastoa toimivana ja hyvinvoivana työyhteisönä yhdessä johtamisen toimintatavalla ja yhteisellä tekemisellä sekä huolehtimalla työssä jaksamisesta. Viraston johtamisessa, esimiestyössä sekä ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa kiinnitetään erityistä huomiota myönteisen palautteen ja tuen antamiseen sekä psyykkisen turvallisuuden luomiseen työyhteisössä. Muutoksia suunnitellaan, valmistellaan ja toteutetaan yhdessä sekä hillitään liian nopeaa muutostahtia.

5. Tulostavoitteet vuodelle 2022

Oikeuskanslerinviraston työmäärä on kasvanut vuosien 2020 ja 2021 aikana merkittävästi. Käsiteltävät asiat ovat samaan aikaan vaikeutuneet ja laillisuusvalvontaan kohdistuneet odotukset kasvaneet. Virasto on toteuttanut lyhyessä ajassa useita merkittäviä toiminnan muutoksia, ja nyt näköpiirissä on pitkään vireillä olleen ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksen toimeenpano sekä mahdollisesti vielä toisenkin lakihankkeen, ilmoittajansuojelulain toimeenpano.

Nämä tulevat vaatimaan virastolta lisäponnisteluja, jotka on otettava huomioon muussa toiminnassa. Työn määrän hallintaa, asioiden priorisointia ja karsintaa on tehtävä viraston toiminnassa kaikilla tasoilla ja erityisesti viraston johtamisessa ja esimiestyössä. Työhyvinvoinnista huolehtiminen on käsillä olevassa tilanteessa erityisen tärkeää.

- Valmistautuminen tehtävienjakouudistuksen voimaantuloon 1.4.2022 alkaen:
 - Toteutetaan tarpeelliset valmistautumiseen liittyvät toimet erityisesti viraston organisaatiossa, ratkaisijoiden työnjaossa, toimintatavoissa, rekrytoinneissa, osaamisessa ja viestinnässä (ks. edellä jakso 4).
 - Valmistellaan asioiden siirtoon eduskunnan oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin välille toimivat käytännön menettelytavat yhteistyössä oikeusasiamiehen kanssa.
 - Laaditaan suunnitelma asioiden siirron toimeenpanosta vaiheittain, tiedonvaihdon tiivistämisestä ja uudistuksen toimeenpanon seurannasta yhteistyössä oikeusasiamiehen kanssa.
 - Oikeuskanslerinviraston työjärjestykseen tehdään tarpeelliset muutokset. Työjärjestys ajantasaistetaan muiltakin osin.
 - Toteutetaan tarpeelliset lisärekrytoinnit viraston määrärahojen mukaisesti.
- Valmistautuminen uuteen tehtävään väärinkäytösten ulkoisena ilmoituskanavana (laki-hankkeen toteutuessa, aikataulu toistaiseksi avoin):
 - EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin täytäntöönpanohankkeen mukaan valtioneuvoston oikeuskansleri toimisi keskitettynä väärinkäytösten ulkoisena ilmoituskanavana ilmoittajansuojelulainsäädännön mukaisissa asiaryhmissä. Keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan tehtävinä olisivat väärinkäytösilmoitusten vastaanottaminen ja välittäminen ao. valvontaviranomaisille sekä yleinen tiedotus, neuvonta, koulutus, ilmoitusten seuranta ja raportointi EU:lle. Ilmoituskanavaa hyödynnetään soveltuvin osin myös muutoin oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa ja erityisesti rakenteellisessa laillisuusvalvonnassa.
 - Viraston verkkosivujen sisällön täydentäminen ja ilmoituskanavan perustaminen
 - Henkilöstörekrytoinnit
 - Ilmoituskanavatoiminto sopeutetaan viraston organisaatioon ja toimintatapoihin.
- Laillisuusvalvonnan laadulliset tulostavoitteet:
 - Valtioneuvoston yleisistunnon ja tasavallan presidentin esittelyn listat tarkastetaan valtioneuvoston päätöksentekomenettelyn aikataulun mukaisesti.
 - Tieto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti.
 - Ennakollisesta säädösvalvonnasta huolehditaan hyvissä ajoin ennen valtioneuvoston yleisistuntokäsittelyä, ja se kohdennetaan oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan kannalta olennaisimpiin esityksiin.
 - Valtioneuvoston ja tasavallan presidentin päätöksenteon ennakollisessa valvonnassa tieto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti. Päätöksenteon kannalta merkittävien vastausten dokumentoinnista huolehditaan niin, että turvataan valvonnan avoimuus ja vaikuttavuus.

- Tuomioistuinten ja muiden viranomaisten valvonnassa voimavaroja kohdennetaan erityisesti oikeusturvan, perus- ja ihmisoikeuksien sekä toimivan oikeusvaltion kannalta merkityksellisiin asioihin. Uusina laillisuusvalvonnan painopisteinä ovat oikeuskanslerille tehtävienjakolaissa osoitetut erityistehtävät, joissa laillisuusvalvontaa syvennetään ja laajennetaan nykyisestä.
 - Kanteluasioiden käsittelyssä kohdennetaan valvontaa tehokkaasti hyödyntämällä laillisuusvalvonnan liikkumavaraa ja tunnistamalla mahdollisia rakenteellisia näkökulmia ja tavoittelemalla yksittäisissä kanteluasioissa laillisuusvalvonnallisesti vaikuttavinta tulosta. Kantelukirjoitusten seulontamenettelyä kehitetään edelleen laillisuusvalvonnan tehokkaaksi kohdentamiseksi. Kantelut, jotka eivät edellytä selvittämistoimia, pyritään ratkaisemaan kolmen kuukauden kuluessa asioiden vireille tulosta. Kantelut ratkaistaan viimeistään vuoden kuluessa niiden vireille tulosta, ellei asian käsittelyn viipymiseen ole erityistä hyväksyttävää syytä
 - Laillisuusvalvontakäytien kehittämistä monipuoliseksi tarkastusta, tiedonsaantia ja vuorovaikutusta yhdistäväksi valvonnan työkaluksi jatketaan. Laillisuusvalvontakäyntejä tehdään paikan päällä tai etäyhteyksin. Tarkastustoiminnan ja omien aloitteiden päällekkäisyyksien välttämiseksi tehdään yhteistyötä eduskunnan oikeusasiamiehen kanssa.
 - Kanteluiden, laillisuusvalvontakäytien ja muun aineiston perusteella tunnistetaan aiheita oma-aloitteiseen laillisuusvalvontatoimintaan.
 - Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonnassa valvonta-asioita käsittelevän lautakunnan päätökset tarkastetaan joutuisasti niin, että tarvittaessa ehditään valittaa päätöksestä.
- Laillisuusvalvonnan määrälliset tulostavoitteet (TAE2022:n mukaan):

Päätöksenteon valvonta

	2022 arvio
valtioneuvoston yleisistunnot	70
tasavallan presidentin esittelyt	30
tarkastetut esittelylistat	2 000

Lainvalmistelun valvonta

	2022 arvio
ministeriöiden lausuntopyynnöt	100
ennakkotarkastukset	50
kuulemiset eduskunnassa	30

Kanteluasiat

	2022 arvio
saapuneet	2 800
ratkaistut	2 800

Omat aloitteet ja tarkastukset

	2022 arvio
aloitteet	20

laillisuusvalvontakäynnit	15
rangaistustuomioiden tarkastus	4 000

Tuomarien virkarikosasiat

	2022 arvio
vireille tulleet	60
ratkaistut	60

Syyttäjien virkarikosasiat

	2022 arvio
vireille tulleet	20
ratkaistut	20

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

	2022 arvio
saapuneet	800
tutkitut	800

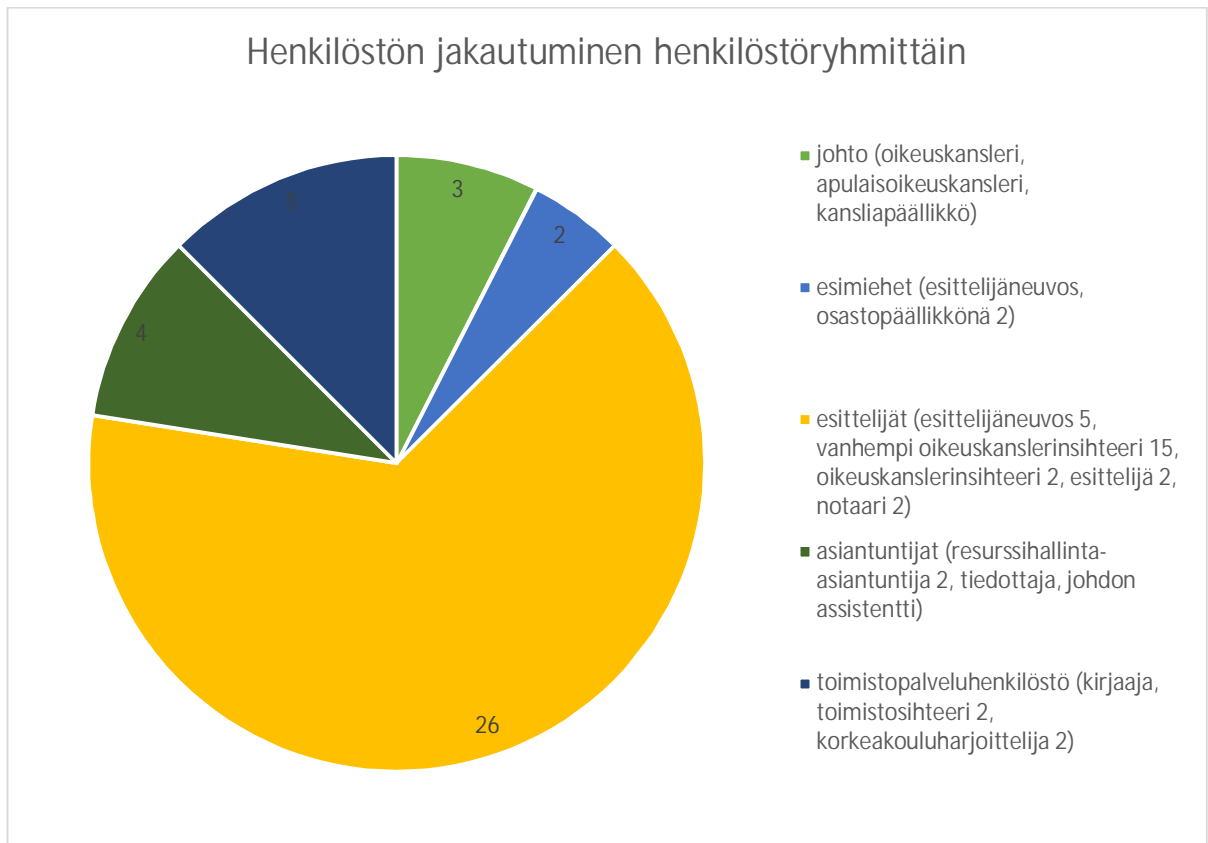
- Henkilöstö- ja työyhteisötavoitteet:
 - Työn määrää ja kuormittavuutta hallitaan aktiivisin toimenpitein. Jatketaan tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa työhyvinvoinnin kehittämisessä ja muutosvaiheessa tukemisessa. Vahvistetaan työyhteisönä toimimista yhdessä johtamisen toimintatavalla ja vuorovaikutusta lisäämällä.
 - Henkilöstöjohtamista parannetaan yksilöllisessä kehittymisen ja jaksamisen tuessa, myönteisen palautteen antamisessa sekä kiinnostuksen ja arvostuksen osoittamisessa henkilöstön työtä kohtaan.
 - Jatketaan tavoitteellista koko viraston osaamisen kehittämistä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisella tavalla.

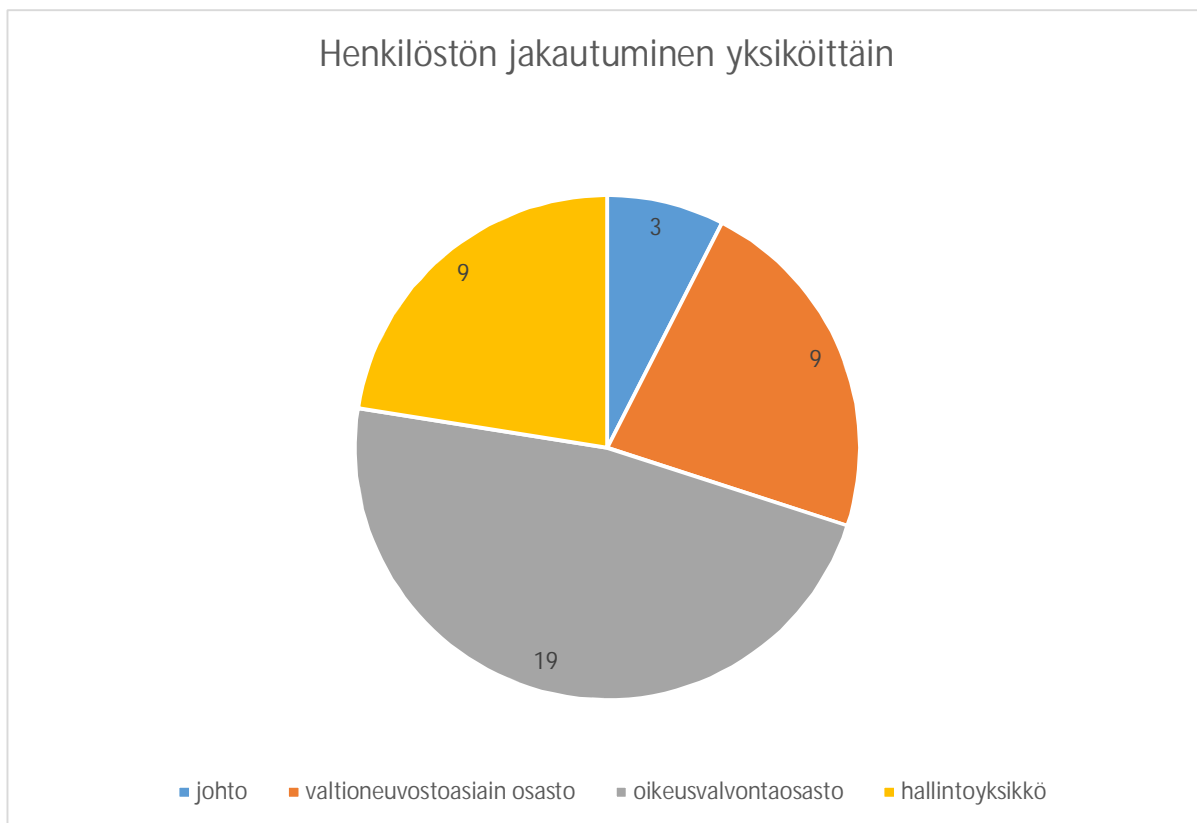
- Muut tulostavoitteet:
 - Valmistellaan viraston viestintästrategia
 - Saatetaan valmiiksi vireillä oleva viraston verkkosivujen tekninen, visuaalinen ja sisällöllinen uudistus. Verkkosivuilla otetaan huomioon tehtävienjakouudistus ja mahdollinen uusi tehtävä keskitettynä ilmoituskanavana ilmoittajansuojelulainsäädännön sääntelemissä asioissa.
 - Täydennetään ja ajantasaistetaan OKV-Kampuksen työtilassa oleva ohjeistus kantelujen käsittelystä esittelijöiden työn tueksi.
 - Täydennetään mahdollisuuksien mukaan viraston tukitoimintoja hallintoasioihin suunnatulla lisärekrytoinnilla. Tavoitteena on laaja-alainen tehtävänkuvapainopisteenä henkilöstöhallinto ja viestinnän avustaminen sekä sijaistustehtävät.
 - Huolehditaan siitä, että asianhallintajärjestelmä ja sähköisen asiankäsittelyn menettelytavat tukevat käytännön työntekoa. Valmistellaan viraston vanhemman arkiston siirto Kansallisarkistoon.
 - Seurataan Valtorin IT-tuen toimivuutta ja tehdään toimintavuoden lopussa arvio tilanteesta.

6. Voimavarat

Henkilöstö

Oikeuskanslerinviraston henkilöstömäärä tilanteessa 31.12.2021 on 40, joista vakinaisia on 31. Alla henkilöstön jakaumatietoja.

Suunnittelukauden henkilöstöresurssien kehittämistä ohjaa yleisellä tasolla viraston henkilö- ja koulutus suunnitelma. Vuoden 2021 talousarviossa virastolle osoitettu tasokorotus toi virastolle lisäresursseja, joita on käytetty viraston uusiin tehtäväpainotuksiin varautumiseen sekä eri syistä johtuvan resurssipulan paikkaamiseen laillisuusvalvontatehtävissä. Työruuhkan purkamisen edettyä ja tehtävien jakouudistuksen varmistuttua tehdään vielä kokonaisarviointi mahdollisuuksista ja tarpeista esittelijäresurssien täydentämiseen. Uusissa rekrytoinneissa virkojen vaativuustason tulee vastata tehtävissä edellytettävää osaamista ja kokemusta. Virasto varautuu rekrytointisuunnittelussaan myös siihen, että henkilöstörakenteeseen saadaan viraston osaamisen jatkuvuuden turvaamiseksi juristiuransa alkuvaiheessa olevia juristeja kasvamaan vaativampiin tehtäviin. Virasto rekrytoi jatkossakin myös korkeakouluharjoittelijoita.

Lisäksi on tarpeen täydentää viraston tukitoimintoja hallintoasioihin suunnatulla lisärekrutoinnilla mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on laaja-alainen tehtäväkuva painopisteenä henkilöstöhallinto ja viestinnän avustaminen sekä sijaistustehtävät. Kirjaamon nykyinen resursointi arvioidaan riittäväksi asianhallintatehtäviin uuden asianhallintajärjestelmän käytöstä saadun kokemuksen perusteella. Näillä resursseilla turvataan myös välttämättömät sijaistustarpeet asianhallinnassa sekä suunnittelukaudella toteutettavat viraston vanhemman arkiston seulonta- ja siirtotoimet.

Virastossa on väliaikaisesti palkattuna määräaikaista esittelijäkuntaa työruuhkan purkamiseksi. Arvioidaan mahdollisuudet vielä jatkaa määräaikaisten juristiesittelijöiden palvelussuhteita, jos määrärahojen käyttötilanne sen mahdollistaa.

Valmisteltavana olevassa Ilmoittajansuojeluhankkeessa on tarkoitus osoittaa oikeuskanslerille uusi tehtävä väärinkäytösten ulkoisena ilmoituskanavana. Hankkeen toteutumisen aikataulu on vielä avoin. Uuden tehtäväkokonaisuuden hoitamiseksi arvioidaan lausunnolla olleessa esitysluonnoksessa, että oikeuskanslerinvirastolle on tarpeen osoittaa noin viiden henkilötyövuoden lisäresurssi. Tämä tarkoittaisi käytännössä yhden avustavan henkilön ja neljän asiantuntijatasoisen henkilön resurssia oikeuskanslerinvirastolle.

Valtorilta hankitut ns. toimialasidonnaiset palvelut on organisoitu sopimusperusteisesti uudelleen. Alkuvaiheessa Valtorin palkkaama, oikeuskanslerinvirastolle osoitettu ICT-asiantuntija huolehtii lähituesta oikeuskanslerinviraston toimitiloissa vuoden ajan kahtena päivänä viikossa. Muina aikoina ICT-käyttäjätuki järjestetään Valtorin palvelukanavien kautta virkaaikana. Seurataan Valtorin ICT-tuen toimivuutta ja tehdään toimintavuoden lopussa arvio tilanteesta. Osa aikaisemmista toimialasidonnaisista ICT-tehtävistä kuten laitehankintojen ja käyttöoikeuksien tilaukset siirretään hoidettaviksi viraston henkilöstöhallinnossa, ja osasta vastaa hallintoyksikön juristiesittelijä tehtävänkuvansa mukaisesti.

Määrärahat

Oikeuskanslerinvirastolle myönnettyt määrärahat ovat valtion talousarviossa valtioneuvoston kanslian pääluokkaan 23 kuuluvan luvun 30. Oikeuskanslerinvirasto momentilla 01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v.).

Vuonna 2021 viraston käyttämien määrärahojen arvioidaan olevan noin 3,7 miljoonaa euroa, kun käytettävissä on ollut noin 5,2 miljoonaa euroa. Palkkausmenot muodostavat noin 84,5 % ja muut toimintamenot 15,5 % viraston kokonaismenoista. Palkkausmenojen osuus on kasvanut kuluneena vuonna noin neljä prosenttiyksikköä. Varainhoitovuoden päätyttyä käyttämätön osa siirtomäärärahasta siirretään seuraavalle varainhoitovuodelle käytettäväksi. Vuodelle 2022 siirtyväksi eräksi arvioidaan noin 1,5 miljoonaa euroa. Määrärahoissa on otettu huomioon 1.12.2021 eduskunnassa hyväksytty vuoden 2021 IV lisätalousarvio, joka sisältää oikeuskanslerinviraston ehdotuksen 100 000 euroa yhden henkilötyövuoden palkkaamiseksi ja kasvaneiden työterveyshuollon kulujen kattamiseksi (EK 44/2021 vp).

Valtiontalouden kehyspäätöksessä 12.5.2021 ja vuoden 2022 valtion talousarvioesityksessä ei ole otettu huomioon uudesta ilmoittajansuojelulaista aiheutuvaa uutta tehtävää oikeuskanslerinvirastolle. Ilmoittajansuojeluhankkeessa on arvioitu, että uusi tehtävä edellyttäisi noin viiden henkilötyövuoden lisäresurssia oikeuskanslerinvirastolle. Arvio palkkakustannuksista sivukuluineen olisi noin 1 htv (60 000 e) ja 4 htv (110 000 e) eli yhteensä 500 000 e vuodessa. Määrärahaa on tarkoitus hakea vuoden 2022 lisätalousarviossa eikä sitä ole otettu huomioon asian keskeneräisyyden vuoksi vielä tässä kehys ehdotuksessa. Jos asiasta annetaan hallituksen esitys nyt valmistellun mukaisesti, oikeuskanslerinvirasto varautuu antamaan vastineen kehysmenettelyssä ja tekemään lisätalousarvioehdotuksen (500 000 e) vuodelle 2022.

Vuonna 2022 menojen arvioidaan voivan kohota jossain määrin suuremmiksi kuin vuoden 2022 talousarviopäätöksen määräraha. Kasvatavat menot johtuvat kertaluonteisista menoista kuten vireillä olevasta verkkosivujen uudistushankkeesta, eduskunnan oikeusasiamiehen ja

oikeuskanslerin välisestä tehtävienjakouudistuksesta, asiakirjahallinnon järjestelyistä, ilmoittajansuojelulain voimaan tuloon varautumisesta, työhyvinvointihankkeista ja määräaikaisista henkilöstön lisäresursseista. Samanaikaisesti virkamatkustamisen ja koulutukseen osallistumisen odotetaan elpävän kansainvälisesti ja kansallisesti (sidosryhmäyhteistyö, valvontakäynnit, seminaarit) Covid-19 epidemian jälkeen. Ennakoarvion perusteella viraston käytettävissä olevat määrärahat (siirtyvä erä) kuitenkin riittävät kattamaan lähitulevaisuudessa syntyvät kertaluonteiset menot.

